

STAROSTI PRIJAZNA MESTA IN OBČINE

Positive ageing – Starts now! The National Positive Ageing Strategy (2013). Irska; 78 strani.

PREDSTAVITEV IRSKE NACIONALNE STRATEGIJE STARANJA PREBIVALSTVA

Staranje prebivalstva je tako izziv kot priložnost za večino evropskih držav, še posebej v trenutnih gospodarskih razmerah. Da bi ublažili vse večji pritisk, ki ga ima staranje prebivalstva na javne finance, so potrebne strukturne reforme. Ministrica Kathleen Lynch (državna sekretarka, pristojna za invalidnost, enakopravnost in duševno zdravje) pravi, da se irska vlada zaveda, da so spremembe mogoče, če se pravočasno in natančno načrtujejo. Svetovna zdravstvena organizacija (WHO) in Organizacija združenih narodov (UN) prav tako poudarjata, da je staranje prebivalstva velik dosežek, obenem pa tudi izziv za sodobno družbo, ki terja spremembo miselnosti in ravnanja.

Dokument, ki ga predstavljamo, obsega 78 strani, in vsebuje predstavitev irske nacionalne strategije o staranju. Slednja sloni na štirih temeljnih ciljih, ki odgovarjajo na potrebe starajočega se prebivalstva na Irskem. Cilji so zelo dobro definirani in aktualni ne le za Irsko, pač pa tudi za vse slovenske občine, ki si prizadevajo biti starosti prijazne. Posamezni cilji so razdeljeni na podcilje, in sicer, kaj je potrebno storiti, da bi cilje dosegli, predstavljen je izvedbeni načrt strategije s predstavitvijo izvajalcev in nadzor nad izvedbo. V kratkem prikazu se osredotočamo zgolj na cilje in podcilje njihove nacionalne strategije ter dodatne izzive, celoten dokument pa je prosto dostopen na naslovu: <http://www.nuigalway.ie/cdlp/documents/>

[national_positive_ageing_strategy__ireland.pdf](#).

Njihova ministrica poudarja, da bo strategija o pozitivnem staranju ustvarila pogoje, ki so potrebni za podporo posameznikom, družinam in širši skupnosti, da bodo lažje načrtovali lastno aktivno staranje in se na starost ustrezno pripravili.

NACIONALNI CILJI

Irska nacionalna strategija staranja ima štiri glavne cilje z podrobnejšimi podcilji.

1. Odpraviti ovire, ki preprečujejo sodelovanje, zagotoviti več možnosti in priložnosti za vključevanje starostnikov v vse vidike kulturnega, gospodarskega in družbenega življenja v njihovi skupnosti glede na njihove potrebe, želje in zmožnosti.

Podcilji:

- Razviti širok spekter zaposlitvenih možnosti (vključno z možnostjo postopnega upokojevanja) in ugotavljati morebitne ovire, ki preprečujejo vstop na trg dela, zaposlovanje in usposabljanje starejših delavcev.
- Spodbujati in izboljšati *možnosti za učenje* in vključenost v *izobraževanje za starejše (z vidika finančne dostopnosti, razpoložljivosti, dostopnosti kraja in prevoza)*.
- Spodbujati koncept aktivnega državljanstva in prepoznavati *vrednost prostovoljskega dela*. Spodbujati prostovoljsko delo in sodelovanje v skupnosti pri ljudeh vseh starosti, ki naj prispevajo po svojih močeh.
- Spodbujati priložnosti za aktivno udeležbo v različnih umetniških, kulturnih, duhovnih, prostočasnih in izobraževalnih dejavnostih v krajevni skupnosti za ljudi vseh starosti.

- Prizadevati si za povečanje mobilnosti starejših ljudi, tako tistih, ki živijo v mestih, kot tistih s podeželja, njihovo socialno vključenost in druženje, ter omogočiti cenovno bolj dostopen prevoz.
2. Zagotavljati podporo starostnikom, da bi ohranili, izboljšali ali vzdrževali telesno in duševno zdravje ter dobro počutje.

Podcilji:

- Preprečevati in zmanjševati kronične bolezni, invalidnost in zgodnjo umrljivost pri ljudeh vseh starosti s pomočjo izvajanja ukrepov za krepitev varovalnih dejavnikov zdravja.
 - Spodbujati in zagotavljati *visok* standard celovite *zdravstvene oskrbe*, pri čemer je potrebno upoštevati potrebe starajočega se prebivalstva in umirajočih.
 - Prepoznati in podpirati vlogo oskrbovalcev z dopolnitvijo nacionalne strategije o dolgotrajni oskrbi (2012).
3. Omogočiti ljudem, da se starajo z gotovostjo, občutkom varnosti in dostojanstva ter zagotavljati pogoje, da lahko starostniki *čim dlje ostanejo v svojem domačem okolju*.

Podcilji:

- Zagotoviti ustrezen dohodek in drugo pomoč, da se starajočemu prebivalstvu omogoči doseči zadovoljiv življenjski standard.
- Starejšim ljudem omogočiti dobro vzdrževano, varno, dostopno in primerno bivanje, ki odgovarja njihovim potrebam.
- Načrtovati starosti prijazna mesta.
- Izvajati ukrepe za povečanje varnosti, opolnomočenje ljudi, da bi živeli brez strahu znotraj lastnega doma in da bi se počutili varne zunaj doma in v skupnosti; krepiti družbeno zavedanje o pomenu občutka varnosti.
- Ozaveščati širšo javnost o problematiki nasilja nad starostniki, spodbujati k prijavi

nasilja pristojnim organom in razvijati storitve.

4. Podpirati raziskovalne dejavnosti in uporabo raziskav o staranju za boljšo obveščenost o potrebah starajočega se prebivalstva in o potrebnih spremembah.

Podcilj:

- Nadaljevati zbiranje podatkov, na katerih naj temeljijo odločitve na vseh ravneh načrtovanja programov in storitev. Spodbujati razvoj celovitega okvira za zbiranje podatkov o vseh vidikih staranja in življenja starostnikov.

DVA DODATNA IZZIVA IN POTREBNI UKREPI

Med nastajanjem nacionalne strategije o staranju sta se pojavili dve pomembni temi: 1. stereotipiziranje staranja, oz. staromrznost (ang. *ageism*) in 2. težave z dostopom do informacij o storitvah, kar ima negativen vpliv na socialno vključenost starostnikov in na kakovost njihovega življenja.

Madridski *mednarodni akcijski načrt za staranje predlaga, da mora biti prvi korak na poti spreminjanja odnosa do starejših ljudi vključitev tematike staranja in skrbi za starostnike v veljavne pravne dokumente in strategije*. Snovalce politike je potrebno spodbuditi k ukrepom, s katerimi bi omogočili močnejšo solidarnost med generacijami, predvsem pa starostnike vključiti v soodločanje in pripravo dokumentov. Politika naj bo usmerjena na izpolnjevanje potreb vseh generacij in naj stremi k povezovanju le-teh, ne k ločevanju. Glede na to, da mnogi stereotipi o staranju temeljijo na mitih in zmotnih prepričanjih o sposobnostih in značilnostih starostnikov, je nujno potrebno poskrbeti za boljšo ozaveščenost širše javnosti z namenom oblikovanja pozitivne podobe o staranju in starostnikih. Prav tako je potrebno poskrbeti za spodbujanje dejavnosti, ki bodo pripomogle k boju proti diskriminaciji na

temelju starosti, ter si prizadevati za odpravo s starostjo povezanih stereotipov.

Dostop do informacij starostnikom omogoča večjo participacijo pri vseh vidikih življenja v skupnosti po lastnih potrebah in željah. Čeprav dostop do informacij še nikoli ni bil tako preprost kot sedaj v informacijski dobi, lahko gibalna oviranost starejših, njihove težave z vidom ali sluhom povzročajo težave pri informiranosti, dodatne prepreke pa lahko povzročajo tudi težave z bralnim in pisnim razumevanjem. Nekateri starostniki se tudi bojijo vprašati za dodatne informacije, nekaterim primanjkuje spretnosti za to, težave pa stopnjuje tudi izkušnja socialne in prostorske izolacije, ko starostnik nima koga prositi za informacije. Zagotoviti je potrebno starim ljudem prijazne informacijske sisteme, ki bodo nudili pregled vseh aktualnih novic in podatkov ter nasvete pri dostopanju do storitev. Za večjo dostopnost do informacij in lažjo

uporabo moderne informacijske tehnologije je treba zagotoviti tudi centre za *podporo in pomoč starejšim ljudem*.

ZAKLJUČEK

Ob koncu dokumenta je predstavljen izvedbeni načrt nacionalne strategije in nadzor nad njegovo izvedbo. Navedeno je, kaj bodo različne organizacije storile za uresničitev zastavljenih ciljev. Zaradi specifičnosti besedila, ki je ozko vezano na delovanje različnih irskih organizacij in ministrstev, izvedbenega načrta in strategij za nadzor nad izvedbo v prikazu ne povzemamo. Za občine in mesta, ki so vključene v slovensko mrežo starosti prijaznih mest in občin, bomo pripravili krajši prevod besedila v slovenščino z bolj pojasnjenimi cilji in podcilji ter natančneje razloženo metodiko za njihovo uresničevanje v praksi.

Beata Akerman
